

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/73/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6922201384
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Danica Kočíčková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6922201384.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Danice Kočíčkovej a sudcov JUDr. Jozefa Zlochua a JUDr. Renáty Deákovej, v právnej veci žalobcu: A. A. B., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom C. B., D. XXXX/XX, zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Kľučka, CSc., s. r. o., so sídlom Ku potoku 4, 040 01 Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 Eur, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 8C/69/2022-105 zo dňa 19. apríla 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku I., ktorým okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.000,- Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v súvisiacom výroku III. o trovách konania, p o t v r d z u j e .

II. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do 3 dní od právoplatnosti uznesenia okresného súdu o výške náhrady trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.000,- Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Vo zvyšku okresný súd žalobu zamietol (výrok II.). O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania (výrok III.).

1.1 V odôvodnení predmetného rozsudku okresný súd uviedol, že žalobca sa žalobou podanou voči žalovanej domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.000,- Eur a náhrady trov konania z dôvodu porušenia práva Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Žalobu odôvodnil tým, že jeho týždenný pracovný čas ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Ďalej uviedol, že úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov, vrátane hasičov, tvorí predmet úpravy práva Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, a to Smernicou 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ktorá zjednocuje ustanovenia Smernice 93/101/ES), pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. Cieľom Smernice 2003/88/ES (ďalej aj „smernica“) je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, primeraných prestávok v práci, ako aj stanovenie maximálneho týždenného pracovného času. Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom

právo na stanovený týždenný pracovný čas, ako aj minimálny čas odpočinku. Podľa čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES (upravujúceho maximálny týždenný pracovný čas), priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín. Tento článok Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní, vrátane nadčasov, neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas. Súdny dvor EÚ (ďalej aj „ESD“) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času, ktorá v spojení s ich riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88/ES. Vo veci C-437/05 týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku ESD uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne v priebehu pracovnej pohotovosti vykonala. Súdny dvor EÚ vo veci C-397/01 týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskeho záchranárov uviedol, že časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Napriek tomu, že príloha č. 4 k zákonu č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 04. 11. 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (bod 6 prílohy č. 4), znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrďuje. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieho práva. V tomto smere sa zákon č. 315/2001 Z. z. o ako právna úprava *lex specialis* odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Zákon č. 315/2001 Z. z. služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieho práva, v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu a táto právna úprava nie je v súlade s čl. 2 a čl. 6 ods. 2 písm. b) Smernice 2003/88/ES, čím zakladá povinnosť SR ako členského štátu EÚ na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín, žalobca dokumentuje listinami o týždennej dochádzke, ktoré sú prílohou žaloby. V zmysle uvedeného má preto žalobca pracujúci v hasičskom a záchrannom zbore SR právo dovoľávať sa porušeniu čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči žalovanej v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času, čo má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín, čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia týkajúce sa procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. Pre taký prípad je na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež, aby definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Rozsudky ESD sa v tejto súvislosti obmedzujú na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia práva EÚ. Pokiaľ sa jedná o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto musí byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho únieových práv. ESD vo svojom rozsudku C-46/93 zdôraznil, že vnútroštátny súd v konaní o náhradu škody musí osobitne zabezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhradu škody poskytovanej vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúcich z vnútroštátneho práva. V dôsledku toho musí každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve EÚ napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa podobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity). Je rovnako úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené únieové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu. Teda, či cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, či porušenie takejto normy bolo dostatočne závažné a či medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. ESD rozhodol, že poškodení

jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené 3 podmienky: 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné, 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Súdny dvor EÚ potvrdil, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi dôležité pravidlo sociálneho práva EÚ, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliť priamo pred vnútroštátnymi súdmi. A teda predstavuje právnu normu únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, čím je splnená prvá podmienka týkajúca sa existencie únieho práva. Podľa judikatúry ESD je porušenie práva EÚ dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD v danej oblasti. ESD v prípade C-243/09 G. Fuß výslovne potvrdil, že nedodržanie požiadaviek upravených v čl. 6 písm. b) smernice bolo zjavným porušením judikatúry ESD a musí sa považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ a tým je vo veci samej splnená aj druhá podmienka nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody. Pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti, t. j. existenciu priamej príčinnej súvislosti, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či takáto priama príčinná súvislosť medzi porušením čl. 6 písm. b) Smernice a škodou, ktorá jednotlivcovi vznikla v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný, existuje. Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby treba pod škodou rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný čas upravený v čl. 6 písm. b) Smernice rešpektovaný (rozsudok ESD vo veci C 429/09). V prípade hasičov (ktorým je aj žalobca) je preto potrebné za primeraný odpočinok považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného únieho týždenného pracovného času sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb, predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie a tiež na ich celkovú fyzickú a morálnu integritu. V súvislosti s uvedeným poukázal žalobca v žalobe na body 7 a 8 Preambuly Smernice, podľa ktorých dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a ohroziť bezpečnosť na pracovisku. Odpočinok pracovníka by mal byť dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobí úraz seba, spolupracovníkom alebo iným osobám a že ani z krátkodobého hľadiska, ani dlhodobo nepoškodí zdravie. V právnom poriadku SR neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov a ani pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. Vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku), ako aj z podmienok jej uplatnenia, je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa ust. § 11 - 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva, a to ako nemajetkovú ujmu, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch.

1.2 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že žalovaná vo vyjadrení k žalobe argumentujúca nedostatkom pôsobnosti Smernice 2003/88/ES na príslušníkov hasičského a záchranného zboru, nedostatkom splnenia procesných podmienok konania a nedôvodnosťou žaloby navrhla, aby súd konanie zastavil, prípadne aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol a priznal jej nárok na náhradu trov konania. Uviedla, že z čl. 1 ods. 2 smernice vyplýva jej vecná pôsobnosť a definuje okruh vzťahov, na ktoré sa má aplikovať. Rozsah pôsobnosti smernice je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 a negatívne je vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice. Smernica sa neuplatňuje na odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru podľa žalovanej v plnom rozsahu nevzťahuje, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovanej, štátnu službu príslušníkov hasičského a záchranného zboru vykonávajúcej zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2. Rovnako úlohy, ktoré plnia príslušníci hasičského a záchranného zboru možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného hasičského a záchranného zboru bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem "osobitné činnosti služieb civilnej ochrany" v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Z ust. § 12 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, z ust. § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere a z ust. § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme

vyplýva, že hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností. Z uvedeného dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Nakoľko sa Smernica 2003/88/ES na príslušníkov hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času, ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy a na prípad žalobcu ju nemožno aplikovať, preto žalobcovi nemohla vzniknúť podľa žalovanej žiadna škoda. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe poukázala ďalej na to, že žalobu pre netransponovanie smernice môže podať Európska komisia priamo na Súdny dvor EÚ a fyzická alebo právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca však nežaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, preto žalovaná namietala nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie. Uviedla, že ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného podľa § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré uvádza v žalobe. Žalobca tak nielenže neurobil, ale za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. mu bolo poskytnuté náhradné voľno. V súvislosti s tvrdením žalobcu o nesprávnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. žalovaná vo vyjadrení k žalobe poukázala na ust. čl. 2 ods. 1 smernice, ust. § 81 ods. 1, § 86 ods. 1, 2, 3 a ust. § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. tvrdiac, že predmetné ustanovenia definujú služobný čas príslušníkov hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník hasičského a záchranného zboru vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňujú rozvrhnúť služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru aj nerovnomerne a súčasne jasne definujú pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času. Citované ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe. Pri nariadenej služobnej pohotovosti ide o služobnú pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti. V uvedenej súvislosti žalovaná vo vyjadrení k žalobe uviedla, že jej tvrdenie o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov hasičského a záchranného zboru na rok 2019 až 2020 a 2022, ktorá vo väzbe na citované ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. v čl. 8 s nadpisom "Služobný čas" rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. Vzhľadom na uvedené mala žalovaná za to, že ust. § 85, 91 a 92 zákona č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy (čl. 8) plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES. Uviedla, že v zmysle čl. 16 písm. b) a čl. 17 ods. 3 Smernica pripúšťa výnimku zo stanoveného limitu za dodržania nasledujúcich kumulatívnych podmienok: a) písomný súhlas zamestnanca s výkonom práce nad zákonom a smernicou povolený maximálny limit počtu hodín, b) zamestnávateľ vedie aktuálne záznamy o všetkých zamestnancoch, ktorí vykonávajú takúto prácu, a poskytne na požiadanie informáciu o prípadoch, kedy zamestnanci dali súhlas k práci presahujúcej 48 hodín v dobe 7 dní, čo sa vypočíta ako priemer za referenčné obdobie, c) zamestnávateľ dodržiava všetky všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia zamestnancov pri práci a d) žiadnemu zamestnancovi nevznikne zo strany zamestnávateľa ujma za to, že nie je ochotný súhlasiť s vykonávaním takejto práce. Podľa Smernice 2003/88/ES teda priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Smernica tiež umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Čl. 16 smernice stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Čl. 17 ods. 3 smernice poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov alebo ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov. Zákon č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne podľa § 85 cit. zákona. Podľa § 91 ods. 3 cit. zákona možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Podľa ust. § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj

nerovnomerne. Podľa ust. § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Podľa platnej kolektívnej zmluvy sa vykonávanie štátnej služby hasičov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. Na základe uvedeného je zrejmé, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálne priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, ako je to v smernici, zákon č. 315/2001 Z. z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, podľa ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice 2003/88/ES správne. Všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry ESD, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody za porušenie práva únie, sú nasledovné: 1. cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Žalobca podľa žalovanej nepreukázal, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym z uvedených spôsobom. Žalobca nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. V mieste vykonávania štátnej služby je vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa, čo znamená, že žalobca nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nielen za vykonanú prácu. V nadväznosti na uvedené žalovaná vo vyjadrení k žalobe uviedla, že ak aj súd dospeje k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom a má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalobca nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody predišiel, neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že žalobca výkon služobnej pohotovosti považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z uvedeného dôvodu nebolo podľa žalovanej možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadnému vzniku takejto ujmy alebo aby aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody. Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevdľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mala podľa jeho tvrdenia žalovaná spôsobiť. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe poukázala na to, že zo strany žalobcu je potrebné preukázať, či skutočne pracoval nad smernicou stanovený limit v rozhodnom období, pričom je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Dôkazné bremeno je v tomto prípade na strane žalobcu. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe namietala tiež neprímeranú výšku uplatneného nároku vzhľadom na rozhodovanie súdov v podobných veciach.

1.3 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že predmetom sporu je nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou, keďže do zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere sa v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES nepremietol jej čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov, čím došlo k porušeniu únievého práva žalobcu. Konštatoval, že žalobca túto skutočnosť doložil listinami, ktoré preukazujú výkon jeho práce nad ustanovený týždenný pracovný čas požadovaný únieovým právom.

1.4 V nadväznosti na uvedené okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že vo veci nariadil (na deň 19. apríla 2023) pojednávanie. Právni zástupcovia strán sporu na pojednávaní uviedli, že sa pridržiavajú svojich písomných podaní. Žalobca na pojednávaní uviedol, že pracuje na Hasičskej stanici v Rimavskej Sobotě už 15 rokov od roku 2008 ako hasič – záchranár-špecialista. Dva dni voľna po 24-hodinovej službe nepovažuje za oddych, vzhľadom k tomu, že je vyčerpaný, pociťuje dlhodobý nedostatok spánku, ktorý už má narušený, keďže reaguje na každý podnet, čo má vplyv aj na jeho súkromný život. Na otázku povereného pracovníka žalovanej žalobca na pojednávaní uviedol, že o zmene zamestnania neuvažoval, pretože „je dobrý v tom čo robí, má množstvo špecializácií, ktoré by zmenou zamestnania hodil do koša“.

1.5 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na článok 7 ods. 2, veta druhá a tretia a na článok 144 ods. 1 Ústavy SR, na § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 a 3, § 92 ods. 1, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere, na článok 1 bod 2 a 3, článok 2 ods. 1, článok 6 písm. b), článok 16 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES, na § 11 a § 13 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a uviedol, že vykonal dokazovanie výsluchom právneho zástupcu žalobcu, žalobcu, povereného pracovníka žalovanej ako i oboznámením sa s celým obsahom spisu, s výpismi z dochádzkového systému SAP, týkajúcimi sa žalobcu za obdobie od februára 2019 do marca 2022, s vyjadrením žalovanej k žalobe, s vyjadrením žalobcu k vyjadreniu žalovanej, s doplnením žaloby, s doplnením vyjadrenia žalobcu a s následným vyjadrením žalovanej. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd nepovažoval za sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR a že vykonáva stálu štátnu službu v Rimavskej Sobote. Žalobcov týždenný pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť na pracovisku, t. zn. 24 hodinové zmeny, keď hasiči strávia na pracovisku 24 hodín. Keďže sa striedajú tri zmeny, každý tretí deň odslužia hasiči 24 hodinovú zmenu, po ktorej nasledujú dva dni voľna. Mesačne odsluží každý hasič podľa počtu dní v mesiaci 9 až 11 takýchto pracovných zmien. Žalobca spolu s doplnením žaloby predložil okresnému súdu prehľad odpracovaných hodín za obdobie 04/2019 až 03/2022, z ktorého prehľadu okresný súd zistil, že za toto obdobie 36 mesiacov žalobca v 16 mesiacoch prekračoval dĺžku priemerného týždenného pracovného času nad 48 hodín, a to konkrétne v období 04/2019, 06/2019, 08/2019, 09/2019, 03/2020, 04/2020, 09/2020, 10/2020, 11/2020, 06/2021, 07/2021, 08/2021, 09/2021, 01/2022, 02/2022, 03/2022.

1.6 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že predmetom konania je žaloba o zaplatenie 5.000 Eur titulom náhrady škody za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, keďže do zákona č. 315/2001 Z. z. sa v dôsledku nesprávneho prebratia uvedenej smernice nepremietol jej čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe, čím došlo k porušeniu únieového práva žalobcu, preto si žalobca uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú v dôsledku toho utrpel. Zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii komunitárneho práva vychádza z prednosti komunitárneho práva, bez ktorej by táto zodpovednosť nebola vynúiteľná. Na základe prednosti komunitárneho práva sa v prípade jeho chybného aplikácie alebo opomenutia aplikácie zo strany orgánu členského štátu môžu poškodené fyzické alebo právnické osoby domáhať náhrady spôsobenej škody, Prednosť komunitárneho práva, jeho priamy účinok, ako aj celý inštitút zodpovednosti členského štátu a uplatňovania si náhrady škody poškodenými subjektami nie sú upravené v zakladajúcich zmluvách, ani v aktoch inštitúcií Európskej únie a vyplývajú výlučne z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev. Táto judikatúra vychádza predovšetkým zo zásady pacta sunt servanda, ktorá je zakotvená v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“), na základe ktorej sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Priama aplikateľnosť komunitárneho práva podľa Súdneho dvora EÚ znamená, že „normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom, a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch počnúc dňom ich vstupu a počas celého obdobia ich platnosti akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov“ (bod 14 rozsudku ESD C-106/77 Simmenthal). Zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna.

1.7 Vo vzťahu k namietanému nedostatku právomoci vnútroštátneho súdu (teda aj súdu prvej inštancie) posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia v súlade s právom EÚ, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s právom Európskej únie (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného podľa okresného súdu vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať

vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu Európskej únie. Okresný súd sa v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku vysporiadal aj s námietkou žalovanej, týkajúcou sa nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovanej, pričom poukázal na to, že Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice 2003/88/ES do zákona 315/2001 Z. z. pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Zo rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaná teda disponuje vecnou pasívnou legitímáciou a žalobca si dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

1.8 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že pokiaľ žalovaná namietala, že Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahuje, tak túto námietku žalovanej vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na výklad pôsobnosti tejto smernice daný Súdny dvor EÚ v jeho rozhodnutí vo veci C-397/01 Pfeiffer (body 53 až 55), v ktorom Súdny dvor EÚ ustálil, že Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičov ak ide o výkon služby v obvyklých podmienkach. Výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, ako napr. katastrofa, pre ktoré situácie je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy. Teda žalovaným namietaná výnimka v zmysle čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS sa podľa názoru Súdneho dvora EÚ vzťahuje iba na výnimočné situácie, ako je napr. katastrofa, atentát, veľká havária a nie na výkon služby hasičov v obvyklých podmienkach, ako je tomu v žalovanej veci. Pokiaľ ďalej žalovaná argumentovala tým, že posúdenie referenčných období január až jún 2020, júl až december 2020, január až jún 2021, júl až december 2021 je potrebné vnímať v kontexte spoločenskej reality opierajúc sa o výrazné zmeny v spoločnosti vzhľadom na šírenie nebezpečnej ľudskej nákazy Covid - 19, pričom z rozsudku Súdny dvor EÚ vo veci C742/19 body 50 až 59 vyplýva, že za okolnosti osobitnej závažnosti alebo rozsahu, ktoré si vyžadujú prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, ako aj bezpečnosti spoločnosti, možno nedodržať pravidlá Smernice 2003/88/ES, pretože v takýchto prípadoch je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice a pandémie Covid - 19 je práve takouto okolnosťou, akú má na mysli Súdny dvor EÚ, ktorá odôvodňuje odklon od priznania práv podľa smernice 2003/88/ES, teda v uvedených referenčných obdobiach bolo možné sa v danej veci odchýliť od smernice 2003/88/ES. Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že s touto argumentáciou žalovanej sa nestotožňuje, keďže z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyplýva, že za okolnosti osobitnej závažnosti možno považovať len prírodné a technologické katastrofy, ktoré si okamžite a bezprostredne vyžadujú prijatie nevyhnutných opatrení, kde v danom prípade pri ochorení Covid - 19 išlo o dlhodobý stav, a preto bolo potrebné dodržiavanie smernice 2003/88/ES o stanovení maximálneho limitu týždenného pracovného času aj počas tohto obdobia.

1.9 Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti hasičov riešil Súdny dvor EÚ (ESD) vo svojom rozsudku C-429/09 z 25.11.2010, v ktorom uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho právo Únie bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje priemerný týždenný pracovný čas tak, že prekračuje maximálnu týždennú hranicu zakotvenú v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES (bod 55 rozsudku ESD vo veci C-429/09 z 25. 11. 2010). Vo veci C-437/05 týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku, Súdny dvor EÚ rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti. ESD vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskeho záchranárov (C-397/01)

uviedol, že časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby, preto je uvedené povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (rozsudok ESD vo veci C-14/04, Dellas, bod 48, 58). V rozsudku vo veci C-429/09 v bode 33 ESD konštatuje, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom EÚ povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, od ktorej hranice sa nie je možné v rámci vnútroštátnej právnej úpravy v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov (rozsudky ESD C-397/01 až C-403/01). V bode 35 rozsudku C-429/09 ESD konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Súdny dvor EÚ tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže jednotlivcom priznáva práva, ktoré si môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. V bode 38 rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia.

1.10 V nadväznosti na uvedené okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že medzi stranami bolo sporné, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne to, či do zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere sa premietli ust. čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov. Keďže mal okresný súd v spore preukázané, že žalobca, ktorý je v stálej štátnej službe ako hasič v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, nepochybne odpracoval v období 04/2019 až 03/2022 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, mal za to, že žalobca sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto článku smernice. Konštatoval, že žalobca v sledovanom období z celkovo odpracovaných 36 mesiacov prekročil 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas aj so započítaním jeho času služobnej pohotovosti (ktorý čas pohotovosti strávenej na pracovisku sa musí v zmysle citovaných rozhodnutí ESD započítať do pracovného času) v rozsahu 16 mesiacov. V rozsahu 20 mesiacov z celkových 36 mesiacov žalobca síce neodpracoval 48 hodín priemerne počas 7 dní (týždenne), avšak v 18 mesiacoch z uvedených 20 žalobca čerpal dovolenku, resp. bol PN, preto možno podľa okresného súdu konštatovať, že v obdobiach, keď žalobca nečerpal dovolenku, resp. nebol PN, jeho priemerný týždenný pracovný prekračoval skoro pravidelne 48 hodín za 7 dní. Zástupca žalovanej na pojednávaní uviedol, že údaje uvedené žalobcom v predloženej prehľade nenamieta, preto okresný súd vychádzal z prehľadu predloženého žalobcom. Poukázal pritom na ust. § 85 zákona č. 315/2001 Z. z. (podľa ktorého služobným časom príslušníka hasičského a záchranného zboru je časový úsek, v ktorom príslušník hasičského a záchranného zboru vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu) a na ust. § 92 citovaného zákona (podľa ktorého služobný úrad určuje príslušníkovi hasičského a záchranného zboru služobnú pohotovosť v štátnej službe v miestne vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 citovaného zákona v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni) z ktorých vyplýva, že služobná pohotovosť podľa zákona č. 315/2001 Z. z. sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže "bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase". Vzhľadom na uvedené sa okresný súd stotožnil s právnym názorom žalobcu, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolán. Uviedol, že ust. § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. upresňuje, že ak počas

doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, "takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" a že z ust. § 91 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že "štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník hasičského a záchranného zboru vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2". Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe. Podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., ak je príslušníkovi hasičského a záchranného zboru podľa ust. § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Z uvedeného možno podľa okresného súdu logicky vyvodiť záver, že Smernica 2003/88/ES nebola správne do zákona č. 315/2001 Z. z. transponovaná.

1.11 Vo vzťahu k argumentácii žalovanej, že článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES stanovený limit týždenného pracovného času mal byť počítaný aj pre jednotlivé referenčné obdobia a nielen každých 7 dní, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-254/18, z ktorého vyplýva, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovuje aj v rámci určitých referenčných období výpočet priemerného pracovného času, ak táto vnútroštátna právna úprava obsahuje mechanizmy, ktoré umožňujú zabezpečiť, že priemerný maximálny pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas každého obdobia 6 mesiacov zapadajúceho do rámca dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere neupravuje mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených 6 mesačných referenčných období, a preto pri výpočte priemerného pracovného času a jeho prekročenia nemožno vychádzať z referenčných období v trvaní 6 mesiacov tak, ako to požadovala žalovaná; podľa okresného súdu je možné vychádzať len z čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a priemerný pracovný čas počítať len za každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov.

1.12 V nadväznosti na uvedené okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že dospel k záveru, že sú splnené podmienky, za splnenia ktorých majú jednotlivci, vrátane žalobcu právo na náhradu za porušenie práva Únie, že porušenie práva Únie je dostatočne závažné a že medzi týmto porušením a škodou, spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Konštatoval, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, a teda prvá podmienka týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je splnená. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES neoponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti. Žalobca v spornom období pracoval podstatnú časť nad limit stanovený čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, a preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku žalobcu na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Pokiaľ ide o tretiu podmienku, okresný súd uzavrel, že existuje priama príčinná súvislosť medzi uvedeným porušením čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený článkom 6 písm. b) smernice dodržaný. Na základe uvedených skutočností, okresný súd žalobu žalobcu, čo do základu jeho nároku, považoval za dôvodnú.

1.13 Pokiaľ žalovaná namietala, že žalobca riadne neodôvodnil výšku uplatňovanej nemajetkovej ujmy, v dôsledku čoho predmet konania nie je podľa žalovanej dostatočne určitý, uplatňovaný nárok nie je dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu nie je presvedčivá, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na ust. § 150 ods. 1, 2 CSP, podľa znenia ktorého strany sporu majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany sporu požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia. Žalobca už v žalobe dostatočným spôsobom opísal rozhodujúce skutočnosti, o ktoré opiera svoj nárok, preukázal všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu vzniknutú porušením práva Únie, žalobca už v žalobe uviedol, že si uplatňuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy titulom zásahu do osobnosti žalobcu porušením článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, poukázal na to, že žalovaná zodpovedá za správne prebratie tejto Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku

Slovenskej republiky (do zákona č. 315/2001 Z. z.), poukázal na príčinnú súvislosť medzi nesprávnym - neúplným prebratím Smernice 2003/88/ES a zásahom do osobnosti žalobcu, tým, že žalobca musí na pracovisku stráviť čas vyšší ako je obmedzený smernicou, čím dochádza k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, do práva žalobcu na odpočinok a do jeho práva samostatne rozhodovať o svojom mimopracovnom čase, taktiež do práva na ochranu súkromia a rodinného života žalobcu. V súvislosti s týmto zásahom, žalobca okresnému súdu predložil prehľad odpracovaných hodín v sledovanom období, z ktorého prehľadu vyplýva, koľko hodín žalobca v skutočnosti odpracoval, ktoré údaje uvedené žalobcom v prehľade žalovaná v konaní nenamietala, a preto okresný súd mal za to, že žalobca už v žalobe uviedol rozhodujúce skutočnosti v dostatočnej miere na to, aby bolo zrejmé, o aký nárok žalobcovi ide, o čo tento nárok opiera a zároveň žalobca predložil dôkazy, o ktoré opiera svoj nárok. Vo svojom vyjadrení žalobca navrhol svoj výsluch na pojednávaní ako dôkaz, ktorý bol na pojednávaní vykonaný.

1.14 V uvedenej súvislosti okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že žalobca si uplatňuje náhradu škody spôsobenej mu porušením úniového práva. Úniové právo neobsahuje ustanovenia o konkrétnom spôsobe výpočtu škody, ale len úpravu, v zmysle ktorej nemôžu byť podmienky náhrady škody (ktorá má základ priamo v práve Únie) stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách menej výhodne, ako sú podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity). Žalobca ďalej uviedol, že ujma, ktorá bola žalobcovi spôsobená, je ujma nemajetková a najbližšie je k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho práva. Preto žalobca vychádza z nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11 - 13 Občianskeho zákonníka. S právnym názorom žalobcu, čo sa týka náhrady škody ako nemajetkovej ujmy (strata odpočinku) sa súd stotožňuje. Podľa ustálenej judikatúry ESD v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva patrí vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky súdnych konaní určených k zaisteniu ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Spoločenstva. Členský štát je povinný poskytnúť náhradu za dôsledky spôsobenej škody v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi zodpovednosť za škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vnútroštátnymi predpismi musia byť v súlade s princípmi ekvivalencie (rovnocennosti) a efektivity.

1.15 Pokiaľ žalovaná v rámci svojej procesnej obrany uviedla, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na ustálenú judikatúru Súdneho dvora EÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Konštatoval, že aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 F., C-46/93 a 48/93 B. G.) súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 L. r. Súdneho dvora EÚ vo veci C-429/09 G.) prihladajúc na to, že čl. 6 písm. b/ smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávného vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 G.). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o "dodržiavanie noriem komunitárneho práva", by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám úniového práva (bod 83 C-429/09 G.).

1.16 Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy

vzniká. Nevyžaduje sa teda iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok na náhradu škody spájal s porušením nároku na odpočinok, so zásahom do voľného času tráveného s rodinou, preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zábery normotvorcu smernice rady 89/391/EHS a tiež smernice rady 2003/88/ES. V záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania bolo jeho cieľom zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. V dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, bol žalobca ukrátený o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciej, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Je potrebné zohľadniť to, že ide o stav pri nerešpektovaní limitov pracovného času dlhodobý až trvalý, ktorý poškodzuje zdravie žalobcu. Kvalita života predstavuje pre každého jednotlivca dôležitú súčasť jeho života. Tým, že žalobca každú tretiu noc v podstate prebdlie, ide o vážny zásah do kvality jeho života a zásah do jeho súkromného a rodinného života, ktorá ujma je umocnená tým, že ešte aj v čase oddychu mimo pracovných zmien žalobcu (48 hodín medzi zmenami) sa stáva, že žalobca je povolaný na výkon práce, či na školenie. Tým je jednoznačne preukázaný zásah do osobnostnej sféry žalobcu, do jeho práva na oddych, súkromný život a tiež právo na disponovanie so svojim voľným časom v súvislosti s nerešpektovaním 48 hodinového týždenného pracovného času.

1.17 V uvedenej súvislosti okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal na bod 53. Rozsudku Súdneho dvora EÚ C-243/09 zo dňa 14.10.2010 vo veci Günter Fuß proti Stadt Halle, v zmysle ktorého prekročenie priemerného maximálneho týždenného pracovného času upraveného v čl. 6. písmeno b, Smernice 203/88 predstavuje samo o sebe porušenie tohto ustanovenia a nie je potrebné preukázať ešte aj inú osobitnú ujmu. Keďže v predmetnej veci mal súd preukázané, že u žalobcu v danom období dochádzalo k prekračovaniu priemerného maximálneho týždenného pracovného času ďalšie preukazovanie osobitnej ujmy považoval za nadbytočné. Žalobcom žiadanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur okresný súd považoval za primeranú vo výške 2.000,- eur pri zohľadnení dĺžky doby porušenia práva žalobcu na 48 hodinový pracovný týždeň; vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Vo vzťahu k žalovanej vznesenej námietke premlčania, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že je pravdou, že žalobca si v danom spore uplatňuje právo na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy v súvislosti so zásahom do práva na ochranu osobnosti, ktorá nemajetková ujma je vyjadrená v peniazoch, a teda podlieha všeobecnému princípu premlčania, avšak v danom prípade žalobca vyvodzuje neoprávnený zásah, ktorý mal byť zo strany žalovanej uskutočňovaný v celom skúmanom období apríl 2019 až marec 2022, kde nemožno konštatovať, že by k takémuto zásahu do ochrany osobnosti žalobcu došlo v období len 3 roky spätne pred podaním žaloby. 2. Proti predmetnému rozsudku súdu prvej inštancie sa žalovaná odvolala a v odvolaní uviedla, že proti I. a III. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podáva z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), písm. f) a písm. h) zákona č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odvolanie. V odvolaní uviedla, že „aby mohol súd prvej inštancie v odvolaní napadnutom rozsudku konštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z. z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. žalobca by musel poukázať na také ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré by neboli súladné so Smernicou 2003/88/ES. Súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku konštatoval, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratý nesprávne. Ak sa však súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych noriem platných na území Slovenskej republiky s uvedenou Smernicou Európskej únie, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie,

resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. V zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky, ako aj právneho poriadku Európskej únie, súd prvej inštancie nemá podľa žalovanej zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväzného vyslovenia nesúladu zákona č. 315/2001 Z. z. so Smernicou 2003/88/ES vo všeobecnosti, ani v konkrétnom prejednávacom prípade. Súd prvej inštancie si takýto záver podľa žalovanej nemohol osvojiť, a to ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie konštatovať, že došlo k porušeniu práva EÚ Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral Smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku. V nadväznosti na uvedené dala žalovaná v odvolaní do pozornosti odvolacieho súdu, že vyššie uvedené nie je v medziach právomoci vnútroštátnych súdov, a to ani pre posúdenie individuálneho prípadu. Súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky. Podľa názoru žalovanej odvolaním napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti, keď súd prvej inštancie vôbec nezohľadnil zrejmé prekážky vo svojom postupe v tomto súdnom konaní a dostatočne sa nezaoberal ani vznesenými námietkami žalovanej, naopak, súd prvej inštancie priznal žalobcovi podľa žalovanej nárok na náhradu škody bez presvedčivého odôvodnenia a bez právneho zmocnenia na konštatovanie porušenia práva Európskej únie.

2.1 Žalovaná v odvolaní súdu prvej inštancie ďalej vytkla, že sa s jej námietkou pasívnej vecnej legitímácie nestotožnil. Zdôraznila že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR ako dvoma samostatnými subjektami, ktorých postavenie v súdnom konaní a ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie nevzal podľa žalovanej do úvahy potrebu rozlišovania medzi prebratím Smernice a aplikáciou Smernice a následne na základe nesprávneho právneho posúdenia aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie právnych predpisov v procese preberania a následnej aplikácie Smernice. Prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu Smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu je premietnuté do podoby a textu právneho predpisu, ktorý musí byť s obsahom alebo so znením Smernice v súlade. Ak sa teda žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., musel podľa žalovanej práve žalobca preukázať v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mu mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že Smernica 2003/88/ES bola prebratá do právneho poriadku SR nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z. z. v jeho znení pred prebratím a po prebratí Smernice 2003/88/ES. Len na základe takejto konfrontácie by bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z.. Zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Táto skutočnosť neznamená, že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Podľa názoru žalovanej, nebolo jej povinnosťou kopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., aj vzhľadom na priamy účinok smerníc Európskej únie. Inak povedané žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou č. 2003/88/ES. Pokiaľ ide o aplikáciu, t. j. o použitie konkrétnych článkov Smernice, žalovaná v odvolaní uviedla, že porušenie Smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení Smernice, ak si adresát účinkov Smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom, inak povedané, Smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t. j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom Smernice. Aby nesprávna aplikácia Smernice mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody, je podľa žalovanej nevyhnutné, aby sa prebratie a aplikácie Smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá (transponovaná) Smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak. Súd prvej inštancie podľa žalovanej opomenul, že žalovaná, t. j. Slovenská republika pri preberaní Smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovanej za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok skrýva za náhradu škody vo forme náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobca nesprávne namietal podľa žalovanej prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Slovenská republika teda nemôže niesť podľa žalovanej zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovanou je

v tomto súdnom konaní Slovenská republika, ktorá má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím, nie aplikáciou Smernice 2003/88/ES. Slovenská republika však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii Smernice 2003/88/ES podieľal. Akékoľvek nároky žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie sú predmetom tohto súdneho konania.

2.2 Pokiaľ ide o posúdenie toho, či a v akej miere došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by podľa žalovanej potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne v rozhodnom období pracoval nad takýto limit. Žalobca totiž v žalobe podľa žalovanej nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých reálne nebol zamestnávateľovi k dispozícii, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítal do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Rovnako bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, s tým sa súd prvej inštancie v odvolaní napadnutom rozsudku nezaoberal. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj z času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov. V nadväznosti na uvedené žalovaná v odvolaní uviedla, že má za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy žalobcu. Ďalej uviedla, že má za to, že žalobca nepreukázal, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok žalobcu subsumoval pod ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov v podobe nemajetkovej ujmy. Výška náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd prvej inštancie žalobcovi priznal je podľa žalovanej neprimeraná, a to aj v porovnaní s výškou náhrad nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je podľa žalovanej v porovnaní s ujmu žalobcu podstatne vyššia. V uvedenej súvislosti žalovaná v odvolaní poukázala na to, že Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého „výška náhrady nemajetkovej ujmy v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti“ (napr. Público - Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon sám Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že pri určovaní výšky „náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Itahelti a Karhuvaara v. Fínsko). Žalovaná v odvolaní ďalej uviedla, že vzhľadom na ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka má za to, že žalobca ako ani jeho právny zástupca v konaní nepreukázali zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku žalobcovi prvoinštančným súdom priznanej sumy. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola vôbec možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdála postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak by bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Za závažnú ujmu sa v zmysle ustálenej judikatúry môže považovať ujma, ktorú utrpela fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky. Ak by podľa žalovanej v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak domáha sa len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia bez toho, aby bol údajný protiprávny stav do budúca napravený.

2.3 Žalovaná v odvolaní namietala tiež rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti trov konania, ktorým súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %. Uviedla, že sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie o trovách prvoinštančného konania nestotožňuje a má za to, že tiež vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, pretože žalobca si podanou žalobou uplatnil nárok na zaplatenie sumy 5.000,- Eur a súd prvej inštancie mu vyhovel len pokiaľ ide o zaplatenie sumy

2.100,- Eur. V prípade ak by súd vyhovel podanému odvolaniu žalovaného, tak výrok o trovách konania (ako závislý výrok) musí byť v celom rozsahu zmenený v prospech žalovanej. Ak by odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, stále je III. výrokom odvolaním napadnutého rozsudku o trovách konania podľa žalovanej rozhodnuté na základe nesprávneho právneho posúdenia, čo je dôvod na zmenu tohto výroku v odvolacom konaní, pretože v sporovom konaní sa pri rozhodovaní o trovách konania uplatňuje zásada úspechu, podľa ktorej tej strane sporu, ktorá mala vo veci plný úspech súd prizná náhradu trov konania proti neúspešnej strane sporu. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalovaným petitom, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Strana sporu, ktorá mala vo veci plný úspech má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania proti tej strane sporu, ktorá vo veci úspech nemala. Žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia sumy 5.000,- Eur vo forme náhrady nemajetkovej ujmy a jeho žalobe bolo vyhovené len vo výške 2.100,- Eur, preto úspech žalobcu predstavuje 42 % k neúspechu 58 % a úspech žalovanej predstavuje 58 % k neúspechu 42 %. Vzhľadom na túto skutočnosť by podľa žalovanej nemal byť žalobcovi v zmysle ust. § 255 ods. 2 CSP priznaný nárok na náhradu trov konania. V závere odvolania žalovaná uviedla, že navrhuje aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietla a aby žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej uviedol, že pokiaľ ide o námietku nedostatku právomoci súdu na posúdenie „netranspozície“ alebo nesprávnej transpozície Smernice do zákona č. 315/2001 Z. z., tak považuje v uvedenej súvislosti za potrebné uviesť, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniou práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou normou. Pokiaľ ide o pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej uviedol, že podľa názoru žalovanej, nakoľko hasiči sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva, Smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať, a preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla podľa žalovanej vzniknúť žiadna škoda. Významom a výkladom čl.2 ods.2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD, výklad ktorých je všeobecne záväzný, s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V prípade Pfeiffer ESD konštatoval, že čl.2 ods.2 Smernice 89/391/ES nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto Smernice (C-397/01, bod.53). V dôsledku toho výnimka uvedená v čl.2 ods.2 Smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napr. katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy (bod 55. rozsudku). Rovnako aj rozhodnutie ESD prijaté vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice č.89/391/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto Smernice pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (bod 57.). Pokiaľ ide o novšiu judikatúru ESD, možno spomenúť vec R. Matzaka, v ktorej súd takisto rozhodol, že Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú tieto činnosti zamerané na boj proti požiarom alebo poskytovanie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ES, ktorá v čl. 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Je treba podľa žalobcu pripomenúť, že takáto úprava by nemala žiadny zmysel, ak by bola táto činnosť ako celok vylúčená z pôsobnosti Smernice č. 89/391/EHS, pretože v takom prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica č. 2003/88/ES. Z uvedených dôvodov nie je podľa žalobcu možné súhlasiť s tvrdením žalovanej, že Smernica č. 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané hasičským a záchranným zborom SR, a teda

uvedená Smernica aj pre výkon týchto služieb garantuje 48 hodinovú priemernú týždennú pracovnú dobu podľa čl. 6 ods. 2 písmeno b) Smernice č. 2003/88/ES.

3.1 Pokiaľ žalovaná tvrdila, že argumentácia žalobcu o tom, že do zákona č. 315/2001 Z. z. nebola Smernica č. 2003/88/ES riadne transponovaná neobstojí, žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej uviedol, že niektoré ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. sú v rozpore so Smernicou 2003/88/ES, pretože ich uplatnením sa nedosahuje a negarantuje 48 hodinová pracovná doba pre hasičov. Práve naopak, týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcu. Keďže podrobnejší výpočet týždennej služobnej doby hasičov je uvedený v žalobe, stačí podľa žalobcu uviesť, že každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny, čo je v rozpore s čl.6 písmeno b) Smernice. Výsledné číslo približne 56 hodín predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov. V uvedenej súvislosti treba tiež podľa žalobcu zdôrazniť, že transpozícia smerníc nesmie byť formálna a samoúčelná, nakoľko prostredníctvom transpozície smerníc sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EU vnášajú požiadavky únieového práva a dosahuje sa výsledok požadovaný únieovým zákonodarstvom. Správnosť transpozície smerníc potvrdzuje predovšetkým samotná prax uplatňovania „transpozičných zákonov“, t. j. v danom prípade zákona č. 315/2001 Z. z.. Pre úplnosť treba podľa žalobcu uviesť, že žalobca ku svojej žalobe priložil prehľady týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času v dôsledku výkonu štátnej služby a nariadených služobných pohotovostí pravidelne prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas. Na podporu svojho tvrdenia, že Smernica bola riadne transponovaná do zákona č. 315/2001 Z. z., žalovaná v odvolaní popísala akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo, má žalovaná za to, že transponovanie Smernice bolo správne. Takýto výklad však podľa žalobcu nespĺňa požiadavky únieového práva, nakoľko je len formálnym a nedosahuje sa ním Smernicou požadovaný výsledok, t. j. zabezpečenie 48 hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov hasičského zboru Slovenskej republiky. Nakoľko súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, dochádza tým k porušeniu čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcu. Napriek tvrdeniu žalovaného o správnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, praktickým dôsledkom aplikácie zákona č. 315/2001 Z. z. je výsledok, ktorý negarantuje 48 hodinový týždenný pracovný čas pre členov hasičského zboru SR.

3.2 Pokiaľ ide o služobnú pohotovosť hasičov a služobnú dobu, žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej uviedol, že žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom a záchrannom zbore neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa Zákon o hasičskom a záchrannom zbore ako právna úprava *lex specialis* odlišuje od § 96 zákona č. 311/2001 Z. z., Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje. Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že Zákon o hasičskom a záchrannom zbore nekvalifikuje pracovnú pohotovosť hasičov ako súčasť ich služobného času, výslovne potvrdzujú jeho viaceré ustanovenia. Podľa § 85 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, služobným časom príslušníka hasičského zboru je časový úsek, v ktorom príslušník hasičského zboru vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Služobný čas príslušníka hasičského zboru je 40 hodín týždenne. Služobnú pohotovosť hasičov je upravená v § 92 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, kde sa uvádza, že služobný úrad určuje príslušníkovi hasičského zboru služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni (§ 86 ods. 2 zákona). Z citovaných ustanovení Zákona o hasičskom a záchrannom zbore vyplýva, že služobná pohotovosť sa podľa Zákona o hasičskom a záchrannom zbore nepovažuje za súčasť týždenného služobného času príslušníkov hasičského zboru, keďže bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Podľa ustanovenia § 92 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, služobný úrad môže príslušníkovi hasičského zboru nariadiť alebo dohodnúť sa s ním, aby sa mimo rámca rozvrhu služobného času a po vopred určený rozvrh služobného času zdržiaval na určitom mieste a bol pripravený na to, že bude povolán na vykonávanie štátnej služby; ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe. Takto nariadená služobná pohotovosť preto nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža

len stav pripravenosti príslušníka hasičského zboru na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. § 122 Zákona o hasičskom a záchrannom zbere potom spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, takéto vykonanie štátnej služby je štátnou službou nadčas. V § 91 ods.1 Zákona o hasičskom a záchrannom a zbere sa uvádza, že štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník hasičského zboru vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2 Zákona o hasičskom a záchrannom zbere. Smernica č. 2003/88/ES neupravuje žiadnu prechodnú kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C-437/05, Vorel, bod 25, C-258/10, bod 43). V dôsledku toho by bolo požiadavke Smernice možné vyhovieť len vtedy, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času, čo však zákon č. 315/2001 Z. z. nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice). To, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby, potvrdzuje aj judikatúra ESD. Žalovanou označené ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. (§ 85 a nasl.) sa preto ocitli v rozpore s definíciou pracovného času podľa čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES, podľa ktorého: „Pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.“ Nakoľko služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený 48 hodinový týždenný limit požadovaný článkom 6 písmeno b) Smernice č. 2003/88/ES.

3.3 V nadväznosti na uvedené žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že vo vzťahu k hasičom a k lekárom Súdny dvor Európskej únie skúmal otázku, či do rozsahu týždenného pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov v uvedených oblastiach. Vo veci C-429/09 G. Fuß, týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti nemeckých hasičov, ESD uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho priemerný pracovný čas, ktorý zahŕňa aj obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písmeno b) uvedenej Smernice (bod 55. rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Vo veci C-437/05 J. Vorel, týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku, ESD rovnako uviedol, že: „...pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za pracovný čas v zmysle Smernice č. 89/391/ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu pracovnej pohotovosti (bod 27 rozsudku ESD vo veci C-437/05 z 11.01.2007). Napokon vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskech záchranárov (rozsudok ESD C-397/01 vo veci Pfeiffer) ESD uviedol, že: „...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (bod 95 rozsudku ESD C-397/02 z 05.10.2004). V dôsledku takéhoto prístupu je zrejmé, že rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník na svojom pracovisku skutočne vykonáva, je podľa ESD skutočnosť, že pracovník je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku, nemôže závisieť od intenzity jeho činnosti, ale výhradne vyplýva z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi (rozsudok ESD C-14/04 vo veci Dellas, bod 48,58). V nadväznosti na uvedenú rozhodovaciu činnosť ESD, sa pracovná pohotovosť na pracovisku považuje za pracovný čas, pretože zamestnanec je počas pracovnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi a pracovnú pohotovosť na pracovisku nemožno považovať za čas odpočinku. Z pohľadu citovaných Smerníc, ako aj judikatúry ESD možno podľa žalobcu konštatovať, že Slovenská republika do Zákona o hasičskom a záchrannom zbere neprebrala ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES, nakoľko uvedená Smernica pracovnú pohotovosť príslušníkov hasičského zboru nepovažuje za súčasť ich týždennej služobnej doby a ani ich za ňu neodmeňuje spôsobom určeným pre výkon služobnej činnosti v služobnej dobe. Uvedené pochybenie nemá len abstraktný význam, pretože podľa práva únie takáto situácia príslušníkom hasičského zboru spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi. Jej podstata spočíva v tom, že v prípade posúdenia pracovnej pohotovosti ako súčasti týždennej služobnej doby hasičov, bude ich týždenná služobná doba prekračovaná, čím dochádza k porušeniu článku 6 ods. 2 písmeno b) Smernice č. 2003/88/ES. Prekračovanie týždennej pracovnej (služobnej) doby hasičov v dôsledku toho, že ich pracovná pohotovosť nebola považovaná za jej súčasť, zakladá porušenie článku 6 písmeno b) Smernice č. 2003/88 ES a zakladá tiež zodpovednosť za náhradu takto spôsobenej škody. Je tomu tak preto, že povinnosť nahradiť škodu platí v prípade každého porušenia

práva únie členským štátom EÚ, bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa tohto porušenia práva dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť (rozsudok ESD vo veci C-429/09, G. Fuß, bod 45).

3.4 Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej ďalej uviedol, že rovnako ako vo vzťahu k čl. 2 ods.1 Smernice č. 2003/88/ES aj vo vzťahu k čl. 6 uvedenej Smernice, žalovaná v odvolaní iba popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES (čl. 6-16, 17) premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo, má žalovaná, tak ako uvádza v odvolaní, za to, že článok 6 Smernice bol do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, transponovaný správne. Hoci sa žalovaná pomerne podrobne v odvolaní zaoberá zákonnou úpravou služobnej doby, v rámci referenčného obdobia nereaguje na kľúčový problém, t. j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa čl. 6 písmeno b) Smernice. Žalobca tvrdí, že tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie Smernice č. 2003/88/ES nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa čl. 6 písmeno b) Smernice. V dôsledku toho, v prípade že členský štát EÚ nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného referenčného obdobia, dostáva sa do rozporu s požiadavkou čl. 6 písmeno b) Smernice. Ako ESD uvádza v rozsudku č. C-254/18 z 11. apríla 2019, čl. 6 písmeno b), čl. 16 písmeno b) a čl. 19, prvý odsek Smernice č. 2003/88/ES sa majú vykladať tak, že tieto články Smernice nebránia vnútroštátnej právnej úprave, na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovovať referenčné obdobia, ktoré sa začínajú a končia v určitých kalendárnych obdobiach, pokiaľ táto právna úprava obsahuje mechanizmy, ktoré umožňujú zabezpečiť, že priemerný maximálny pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas každého obdobia 6 mesiacov, zapadajúceho do rámca dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Na základe uvedeného, Zákon o hasičskom a záchrannom zbore neupravuje podľa žalobcu mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených 6 - mesačných referenčných období. Z vybranej judikatúry ESD vyplýva, že do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore bola nesprávne transponovaná Smernica č. 2003/88/ES. Je tomu tak podľa žalobcu z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov Zákon o hasičskom a záchrannom zbore nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice. Nakoľko pracovná pohotovosť nie je považovaná za súčasť pracovnej doby, súčet riadnej služobnej doby a služobnej pohotovosti prekračuje požiadavku 48 hodinového priemerného pracovného času požadovaného článkom 6 písmeno b) Smernice. Porušenie uvedených ustanovení zakladá zodpovednosť Slovenskej republiky za škodu spôsobenú žalobcovi porušením únieového práva, ktorej náhradu si žalobca uplatňuje v tomto konaní.

3.5 V ďalšom texte vyjadrenia k odvolaniu žalovanej žalobca uviedol, že náhrada škody spôsobenej členským štátom EÚ jednotlivcom porušením ich práva, musí byť primeraná vzniknutej škode. V prípade absencie takýchto ustanovení práva únie vo vnútroštátnej právnej úprave, je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu EÚ, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určil, či škoda vzniknutá jednotlivcovi, ktorý odpracoval týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný (služobný) čas stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času v dôsledku porušenia právnej normy únie, mu bude nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a aby dotknutý členský štát EÚ definoval pravidlá, týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady škody. Pokiaľ ide o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením únieového práva fyzickej osoby, ako aj spôsob jej výpočtu, samotná Smernica č. 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky. Aj rozsudky ESD sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré treba rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov EÚ v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ. Pokiaľ ide o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva únie jednotlivcovi, táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu únieových práv. V rozsudku ESD vo veci C-46/93, Brasserie du Pêcheur, (bod 82), ESD zdôraznil, že vnútroštátny súd sa v konaní o náhradu škody musí osobitne ubezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo (bod 95 citovaného rozsudku ESD). Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcich hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby podľa Smernice č. 2003/88/ES, treba podľa žalobcu pod škodou rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi

v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený článkom 6 písmeno b) Smernice č. 2003/88/ES rešpektovaný (bod 59 rozsudku ESD vo veci C-429/09 G. Fuß). Analýza slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy náhrady škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov, ani pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady škody. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinovej týždennej pracovnej doby), ako aj z podmienok jej uplatnenia, je v slovenskom právnom poriadku možno podľa žalobcu použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. V uvedenej súvislosti je podľa žalobcu potrebné uviesť, že aj únieové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemateriálnej ujmy. Aj slovenský zákonodarca uznal, že pri porušení únieového práva Slovenskou republikou môže dôjsť k náhrade nemateriálnej ujmy v peniazoch (§ 17 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci). Uvedené ustanovenie súčasne upravuje náležitosti a podmienky uplatnenia nemateriálnej ujmy, vrátane jej výšky. V dôsledku toho, berúc do úvahy citovanú judikatúru ESD, možno podľa žalobcu nárok na náhradu takto vzniknutej škody, podľa únieového práva posúdiť ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonná možnosť jej náhrady v peniazoch vyplýva z § 13 ods. 2 Občianskeho, pretože ju nepodmieňuje výlučne situácia zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti. Ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi do dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok NS ČR sp. zn. 30Cdo 2304/99). Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa Občianskeho zákonníka sú v zásade podľa žalobcu identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime únieovej zodpovednosti, nakoľko sa rovnako predpokladá existencia zásahu spôsobilého objektívne vyvolať nemajetkovú ujmu, ďalej musí ísť o zásah neoprávnený (t. j. zásah, ktorý je v rozpore s objektívnym právom) a napokon musí existovať príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami vzniku zodpovednosti. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy súčasne spĺňa požiadavky zásad únieového práva na rovnocennosť (ekvivalenciu) s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo, ako aj požiadavky zásad únieového práva na efektivitu, nakoľko v danom prípade sa nejedná o také konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie únieového práva jednotlivca pred slovenským súdom. S poukazom na vyššie uvedené, žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu uviedla, že „žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovanej uznal za vhodné reagovať na niektoré právne aspekty namietané žalovanou. Obsahom tohto vyjadrenia žalobcu je len konštatovanie, že žalovaná v odvolaní poukazuje na svoju predchádzajúcu argumentáciu, pričom žalobca zároveň poukázal na svoju argumentáciu a predchádzajúce tvrdenia. Žalovaná v uvedenej veci zdôrazňuje, že predmetom sporu je právne posúdenie skutočností uvádzaných stranami sporu. Rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 8C/69/2021-105 zo dňa 19. 04. 2023 nepovažuje žalovanú za správnu, a teda sa s ním nestotožňuje. Rozsiahla právna argumentácia prezentovaná žalovanou v konaní nebola súdom prvej inštancie správne aplikovaná, preto sa žalovaná v plnom rozsahu pridrižiava svojho odvolania a taktiež svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní“. V závere vyjadrenia k vyjadreniu žalobcu žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 CSP v I. výroku zmenil tak, že žalobu zamietla a aby rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku zmenil tak, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovanej v rozsahu a z dôvodov daných ust. § 379 a ust. § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 385 ods. 1 CSP (a contrário) a rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku I., ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2 000,- Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v súvisiacom výroku III. o trovách konania podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil; vo zvyšnej časti, t. j. vo výroku II., ktorým súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol, ostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý.

6. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti záverov súdu prvej inštancie z hľadiska vyššie uvedených odvolacích námietok, namietaných žalovanou v odvolaní v rámci odvolacích dôvodov, uplatnených žalovanou v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. d), písm. f) a písm. h) CSP.

7. Podľa článku 7, veta druhá a tretia Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 5.

8. Podľa článku 144 ods. 1 Ústavy SR, sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

9. Podľa § 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len "CSP"), sudy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

10. Podľa § 85 ods. 1 a ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchranom zbore, služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne.

11. Podľa § 86 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

12. Podľa § 91 ods. 1 a ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z., štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času. V kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

13. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

14. Podľa § 97 ods. 1 písm. h) zákona č. 315/2001 Z. z., ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

15. Podľa § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 Z. z., príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

16. Podľa § 122 ods. 1 a ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z., ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas.

17. Podľa čl. 1 bod 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES (ďalej len "Smernica"), táto smernica sa vzťahuje na minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

18. Podľa čl. 1 bod 3 Smernice, táto sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2 Smernice č. 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

19. Podľa čl. 2 ods. 1 Smernice, pracovný čas je akýkoľvek čas počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

20. Podľa čl. 6 písm. b) Smernice, členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

21. Podľa čl. 16 písm. b) Smernice, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace.

22. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

23. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

24. Podľa čl. 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv, každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky.

25. Po prejednaní odvolania žalovanej odvolací súd uvádza, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

26. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru SR v služobnom pomere mal v rozhodnom období týždenný pracovný čas rozvrhnutý tak, že týždenný pracovný čas žalobcu sa skladal zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasledovala 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku (24 hodinové pracovné zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne presahoval 48 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá bola odmeňovaná ako nadčasová práca a jej trvanie sa započítavalo do fondu odpracovaného času a neaktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá sa do fondu pracovného času nezapočítavala.

27. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve v súvislosti s prekročením maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES vo vykazovanom období. Odvolací súd sa stotožňuje s rozsudkom súdu prvej inštancie nielen vo výroku, ale aj v jeho dôvodoch, preto v súlade s ust. § 387 ods. 2 CSP konštatuje správnosť dôvodov odvolaním napadnutého rozsudku a len na zdôraznenie jeho správnosti reagujúc na odvolacie námietky žalovanej uvádza:

28. Súd prvej inštancie mal právomoc na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP, súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát, je bez právneho významu. Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát a v takom prípade je podľa § 21 Občianskeho zákonníka právnickou osobou. Z judikatúry Súdneho dvora EÚ jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

29. Ak jedným z predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva Únie je „dostatočne závažné porušenie právnej normy Únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovanej došlo k tvrdenému porušeniu práva Únie pri preberaní Smernice č. 2003/88/

ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.), to znamená, že bol súd prvej inštancie bol oprávnený a povinný skúmať, či jednotlivé ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. zodpovedajú cieľom článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Bez posúdenia tejto otázky by nebolo možné rozhodnúť prejednávany spor. Žalovaná nedôvodne v odvolaní súdu prvej inštancie vytykala chýbajúcu právomoc posudzovať pri rozhodovaní o žalobou uplatnenom nároku žalobcu súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so Smernicou č. 2003/88/ES.

30. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že cieľ článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES (neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku dosiahli cieľ sledovaný smernicou. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu Únie prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte Únie. Článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní, vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín; žalovaná prebrala Smernicu č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z.. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru je časový úsek, v ktorom príslušník hasičského a záchranného zboru vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov hasičského a záchranného zboru je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí služobného času príslušníkov hasičského a záchranného zboru nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi hasičského a záchranného zboru služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon č. 315/2001 Z. z. oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby príslušníka hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby príslušníka hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť príslušníka hasičského a záchranného zboru bezprostredne nadväzuje na jeho služobný čas. Výsledkom uvedenej právnej úpravy je záver, že hoci v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka hasičského a záchranného zboru. Smernica č. 2003/88/ES v článku 2 bod 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so Smernicou č. 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Smernica č. 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Posudzované ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov hasičského a záchranného zboru je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z., dôvodom uvedenej právnej úpravy malo byť zosúladenie s právom Únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.

zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov hasičského a záchranného zboru je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Z uvedeného vyplýva záver, že v rámci preberania Smernice č. 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie nebola zohľadnená skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Neobstojí preto tvrdenie žalovanej, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou č. 2003/88/ES.

31. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj argumentáciu žalovanej, v rámci ktorej žalovaná poukazovala na rozdiel medzi prebratím Smernice č. 2003/88/ES na jednej strane a aplikáciou Smernice č. 2003/88/ES na strane druhej s tým, že sa na aplikácii Smernice č. 2003/88/ES nepodieľa. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Skutočnosť, že žalovaná sa priamo nepodieľa na aplikácii Smernice č. 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je podľa odvolacieho súdu z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu. Podľa článku 29 Smernice č. 2003/88/ES, táto Smernica je adresovaná členským štátom. Žalovaná ako členský štát a adresát Smernice č. 2003/88/ES je po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie zodpovedná za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaná) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice č. 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia smernice do právneho poriadku SR. Nakoľko Smernica č. 2003/88/ES je určená žalovanej (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie (transpozíciu), v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku SR je pasívne vecne legitimovaná žalovaná (štát). Žalovaná sa preto neopodstatnene v spore bráni nedostatkom pasívnej vecnej legitimácie.

32. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že Smernica č. 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru. Žalovaná nedôvodne namietala, že v prípade žalobcu nejde o mestského hasiča (ako vo veci C-429/09), resp. že Smernica č. 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností žalobcu a rozvrh služobného času (činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany). Súd prvej inštancie popri znení Smernice č. 2003/88/ES správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry ESD, pretože vnútroštátny súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý výklad práva ESD podal (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Obrana žalovanej je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie bez dopadu na závažnosť rozhodnutí ESD, od ktorých nie je dôvod ani možnosť sa odchýliť vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdnny dvor EÚ rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdnny dvor EÚ tiež rozhodol, že Smernica č. 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice č. 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuß, body 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Vzhľadom na uvedené je nedôvodná odvolacia námietka žalovanej o tom, že Smernica č. 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru a bez právneho významu je aj skutočnosť, či takýto príslušník plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuß, body 33 až 35).

Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuß, body 35 a 52). Súdny dvor EÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov, ESD ustálil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou č. 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuß, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry ESD, podľa ktorej „ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka“ (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Uvedený záver ESD sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaného sporu plne vzťahuje aj na žalobcu. Nesprávny je názor žalovanej, že článok 17 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES umožňuje odklon od článku 6 Smernice č. 2003/88/ES v prípade príslušníkov hasičského a záchranného zboru; tento článok sa na príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Vzťahuje sa len na a) vrcholových riadiacich pracovníkov alebo na iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania, b) rodinných pracovníkov alebo c/ pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách. Pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany, na ktorých poukazuje žalovaná v podanom odvolaní, sa týka článok 17 ods. 3 Smernice č. 2003/88/ES, ktorý ale neumožňuje odklon od článku 6 Smernice č. 2003/88/ES (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 Smernice č. 2003/88/ES).

33. Po prejednaní odvolania žalovanej odvolací súd ďalej uvádza, že správny je záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z práva Únie. Súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry ESD, ktorú v odôvodnení odvolaní napadnutého rozsudku súd prvej inštancie citoval. Podľa judikatúry ESD, štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva Únie splnené, pretože článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedený článok Smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo vyššie uvedené, ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín. Na správnosť záveru o porušení článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaná v zmysle článku 16 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) Smernice č. 2003/88/ES uplatnila na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z. z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období od októbra 2017 do marca 2021 žalobcov priemerný služobný čas každý mesiac presiahol hranicu 48 hodín. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú

úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD(napr. C-429/09).

34. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovanej došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia Smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice č. 2003/88/ES a na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom a záľubám.

35. V rozpore s judikatúrou ESD je odvolacia argumentácia žalovanej, že medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, keď žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody (t. j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody). Na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru sa vzťahuje judikatúra ESD (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by im to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa ESD výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

36. Žalobca sa v konaní domáhal zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000,- €, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu čiastočne vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu a výšky v rozsahu 2 000,- Eur vo zvyšku žalobu zamietol.

37. V nadväznosti na uvedené odvolací súd uvádza, že Smernica č. 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov EÚ, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú právnu úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaná nesprávne v odvolaní namieta, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES v žalovanom období odpracoval viac ako 48 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil súdu prvej inštancie doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaná žiadnym spôsobom nespochybnila a nenavrhol v tomto smere vykonať žiadne dokazovanie. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že žalobca v rozhodnom období pracoval viac ako 48 hodín priemerne (a súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.) v konaní pred súdom prvej inštancie preukázaný bol. Žalobca nielenže pracoval nad maximálne prípustný rozsah týždenného pracovného času, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES v spojení s článkom 2 bod 1 Smernice č. 2003/88/ES mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti neboli započítané do odpracovaného času.

38. V uvedenej súvislosti odvolací súd uvádza, že nesúhlasí s odvolacou námietkou žalovanej, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolností, nemožno podľa odvolacieho súdu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (žalovaná ako členský štát Únie neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ Smernice č. 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zároveň neobstojí argumentácia žalovanej, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, pretože žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená. Právo na odpočinok žalobcu bolo permanentne niekoľko rokov porušované napriek tomu, že žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť. Z uvedeného dôvodu považuje odvolací súd prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú. Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo Smernice č. 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu pritom dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu možné nahradiť inak z dôvodu, že uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov do osobnostných práv ako to namietala žalovaná v podanom odvolaní (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. obetiam trestných činov. Neobstojí ani argumentácia žalovanej, že nemôže byť stranou sporu o ochranu osobnosti, pretože ustanovenia o ochrane osobnosti boli aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovanej za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) boli aplikované na základe judikatúry ESD.

39. Odvolací súd vychádzajúc v súlade s ust. § 383 CSP zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a podrobného a presvedčivého odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, po vyhodnotení odvolania žalovanej ako nedôvodného, rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ust. 387 ods. 1 a 2 CSP vo výroku I. aj v závislom výroku III. o trovách konania potvrdil; vo výroku II., ktorým súd prvej inštancie žalobu vo zvyšnej časti zamietol ostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. Nesprávne skutkové zistenia z vykonaných dôkazov preukázané v odvolacom konaní neboli. Súd prvej inštancie vec správne právne posúdil. Tvrdenie žalovanej, že rozsudok súdu prvej inštancie je arbitrárny a nedostatočne odôvodnený by mohlo byť podradené

pod odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ktorý žalovaná neuplatňovala). Ak by aj odvolací súd vychádzal z obsahu odvolania aj bez označenia konkrétneho odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, nemohol by konštatovať jeho naplnenie z dôvodu, že rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený, dáva odpovede na všetky podstatné otázky ohľadne základu uplatneného nároku a aj priznanej výšky nároku. V uvedenej súvislosti odvolací súd uvádza, že podľa R 2/2016 za nedostatočne odôvodnené súdne rozhodnutie možno považovať iba také rozhodnutie súdu, ktorého odôvodnenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, t. j. v prípadoch, keď z rozhodnutia súdu nemožno zistiť dôvody, na základe ktorých súd v konkrétnej veci rozhodol, čo nie je tento prípad.

40. Po prejednaní odvolania žalovanej odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie správne rozhodol aj o nároku žalobcu na náhradu trov konania voči žalovanej podľa § 255 ods. 1 CSP, t. j. podľa zásady úspechu v konaní. Pri rozhodovaní o trovách konania o náhradu nemajetkovej ujmy bolo potrebné vychádzať z názoru, že základ nároku (existencia nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy) bol daný a len výška nároku závisí od úvahy súdu. Pri rozhodovaní o trovách konania v prípadoch, keď rozhodnutie o výške plnenia závisí od úvahy súdu, sa výška náhrady trov konania odvíja len od výšky prísúdenej sumy, bez ohľadu na pôvodný predmet konania. V režime ustanovenia § 255 ods. 1 CSP tak mal žalobca vzhľadom na vyššie uvedené v prejednávanej spore plný úspech, pretože základ nároku bol daný a len výška plnenia (nemajetkovej ujmy) závisela od úvahy súdu. Zamietnutie žaloby žalobcu v prevyšujúcej časti, preto nemalo vplyv na plný úspech žalobcu v spore. Rovnaký prístup pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípadoch, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu vyplýva napr. z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS/56/2017 zo dňa 08.02.2017.

41. O nároku žalobcu na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

42. O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis.
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.